

Spreektekst MP Mark Rutte, persconferentie MCCb van 19 mei 2020

Dames en heren,

Vandaag hebben we in het crisisteam het besluit genomen over versoepeling van de maatregelen tot 15 juni. Het zong natuurlijk al een beetje rond en ik kan u inderdaad melden dat we het verantwoord vinden om de stappen te zetten die we twee weken geleden in de routekaart hebben aangekondigd. Het aantal ziekenhuisopnamen en het aantal coronapatiënten op de intensive care is de laatste weken snel gedaald. En ook het laatste advies van het Outbreak Management Team biedt ruimte voor versoepeling. Ik wil onze besluiten van vandaag zo precies mogelijk toelichten, omdat we weten dat details belangrijk zijn voor iedereen die het betreft. Maar eerst twee korte opmerkingen vooraf.

Ten eerste wil ik nog eens benadrukken dat we de ruimte die er nu is met elkaar hebben verdiend, door de regels na te leven. En nu is het cruciaal dat iedereen snapt dat versoepeling van de maatregelen het feitelijk nog belangrijker maakt om je aan de regels te houden. Want we weten dat het virus snel kan opletten als we dat niet doen en daarom moeten we bovenop de bal blijven zitten. Hugo de Jonge zal daar zo het nodige over zeggen. Maar wat ik vorige week zei, geldt echt: we mogen vertrouwen hebben, maar we moeten waakzaam blijven. Dus:

- Heb je klachten, blij dan thuis. Heb je last van benauwdheid en/of koorts, dan blijven ook je huisgenoten thuis.
- Werk zoveel mogelijk thuis.
- Houdt anderhalve meter afstand.
- Vermijd drukte.
- En natuurlijk: was je handen stuk, hoest en nies in je elleboog, gebruik papieren zakdoekjes en schud geen handen.

Als we dat blijven doen, houden we het verspreidingsrisico zo laag mogelijk. Ook als de samenleving en de economie langzaam weer van het slot gaan.

Mijn tweede opmerking vooraf is dat we gelukkig in een land leven waarin we gewend zijn onze mening te geven. Dat is, zoals te verwachten, na de presentatie van de routekaart vanuit enkele branches ook volop gebeurd en dat snappen we ook. De belangen zijn gewoon heel groot. En het is logisch dat mensen gaan vergelijken. Want als beroepsgroep A op anderhalve meter weer open kan, waarom beroepsgroep B dan niet? En waarom een beperking in aantallen? Het antwoord daarop is dat we in de besluitvorming niet alleen naar

specifieke groepen kunnen kijken, omdat we oog moeten hebben voor het grote geheel. Elke versoepeling betekent nu eenmaal meer drukte op straat, meer drukte in het openbaar vervoer en meer groepen mensen bij elkaar. Daarom moet het stap voor stap en kan niet alles ineens open. Daar zit geen waardeoordeel in, maar wel een risicoafweging. En natuurlijk is niet alles compleet in beton gegoten en staan we open voor overleg. Het blijft werk in uitvoering waar soms flexibiliteit nodig zal zijn – van alle partijen.

En daarmee kom ik meteen aan het eerste besluit van vandaag.

- We realiseren ons dat de versoepeling per 1 juni ook om een verruiming vraagt van wat er groepsgewijs in de buitenruimte kan. Daarom geldt de volgende eenvoudige regel. Buiten houd je anderhalve meter afstand van elkaar, tenzij je tot hetzelfde huishouden behoort. Dan hoeft dat niet.
- Vervolgens zijn per 1 juni zijn samenkomsten van 30 personen binnen toegestaan in alle gebouwen die publiek toegankelijk zijn, exclusief personeel. Dat betekent dat elke bioscoopzaal en theaterzaal, elk restaurant en café en elk dorpscentrum 30 gasten mag ontvangen. Dat is dus anders dan eerder aangekondigd, toen het idee nog was om het personeel mee te tellen. Dat bleek in de praktijk heel lastig te zijn, dus hebben we dat veranderd. Uiteraard geldt de anderhalvemeterregel en moet er aan de voorkant een checkgesprek plaatsvinden om te bepalen of gasten een risicofactor zijn. En voor alle duidelijkheid: dit geldt niet voor sectoren die nog gesloten blijven, zoals de sportscholen en binnensportlocaties.
- De horeca kan per 1 juni open zoals aangekondigd. Dus de terrassen op anderhalve meter afstand zonder maximale groepsgrootte, maar wel iedereen verplicht aan een tafeltje. Binnen mogen maximaal 30 gasten aanwezig zijn, op anderhalve meter afstand, op reservering, aan tafel en met een checkgesprek aan de voorkant. Een wijziging in de eerdere plannen is dat uitbaters voor huishoudens een uitzondering kunnen maken op de anderhalvemeterregel, maar dat moeten ze dan wel echt controleren. En voor de goede orde: feestcafés, discotheken en clubs blijven voorlopig gesloten. Daar is het risico op verspreiding gewoon te groot.
- We realiseren ons natuurlijk heel goed dat de horeca had gehoopt op een lang Pinksterweekend. Daar hebben we ook heel serieus naar gekeken. Maar in overleg met de veiligheidsregio's hebben we toch moeten besluiten vast te houden aan 1 juni. De horeca open is een grote en spannende stap en we kunnen niet het risico lopen dat die eerste stap meteen te groot is. In alle gemeentes wordt nog hard gewerkt om lokaal maatwerk te leveren. De binnenstad van Almere is nu eenmaal niet het historische centrum van Alkmaar. En dus geldt hier helaas wat ik net zei over oog hebben voor het grote geheel en dat niet alles ineens kan.

- Theaters en concertzalen kunnen per 1 juni ook weer open met maximaal 30 mensen in het publiek per zaal, op anderhalve meter van elkaar en met een checkgesprek vooraf. Musea mogen per 1 juni ook open, mits bezoekers vooraf kaartjes kopen zodat ze kunnen sturen op anderhalve meter afstand.
- Het openbaar vervoer rijdt vanaf 1 juni weer volgens de normale dienstregeling op ongeveer 40% van de capaciteit, zoals aangekondigd. Dat betekent dat het OV alleen bedoeld is voor noodzakelijke reizen. De verplichting om een niet-medisch mondkapje te dragen geldt vanaf 1 juni vanaf 13 jaar in de trein, tram, bus of metro. Op de stations en perrons blijft anderhalve meter afstand de regel.
- De middelbare scholen gaan per 2 juni open op basis van de anderhalvemeterregel, ook voor leerlingen onderling. Dat betekent in de praktijk dat niet alle leerlingen tegelijk op school kunnen zijn. De scholen krijgen zoveel mogelijk ruimte om tot werkbare roosters te komen en zijn daar ook al mee aan de slag. Het is wel echt de bedoeling dat scholen alle leerlingen fysiek onderwijs geven en dat niet beperken tot een mentoruur en een paar toetsen op school en verder vooral afstandsonderwijs blijven aanbieden. En verder is het ook belangrijk dat het openbaar vervoer niet overbelast raakt als de middelbare scholen weer opengaan. Dus leerlingen komen lopend, met de fiets of worden gebracht met de auto. Leraren gaan zo min mogelijk met het openbaar vervoer. Voor leerlingen die ver weg wonen, wordt speciaal vervoer geregeld.
- Scholen voor voortgezet speciaal onderwijs mogen per 2 juni ook open op basis van de anderhalvemetermaatregel. Daarbij realiseren we ons natuurlijk dat voor deze scholen nog meer maatwerk nodig is om anderhalve meter afstand te bewaren. Zo bestaat de mogelijkheid dat bepaalde leerlingen om medische redenen niet of niet meteen volledig gebruik maken van fysiek onderwijs. En uiteraard is het in het vso nog belangrijker dat risicogroepen extra voorzichtig zijn en dat mensen met klachten thuis blijven.
- Basisschoolkinderen gaan op dit moment voor de helft van de tijd naar school. We zien dat scholen dit goed oppakken. Vanaf 8 juni gaan de basisscholen volledig open. We nemen dit besluit, met als restrictie dat er voor die tijd geen sterke contra-indicatie komt vanuit de lopende monitoring. In de komende weken zullen met het onderwijs afspraken worden gemaakt over de invulling van deze verdere openstelling. Aansluitend op dit voornemen gaat ook de buitenschoolse opvang vanaf 8 juni weer gewoon open. Kinderen kunnen vanaf dan weer op alle normale dagen terecht. Daarmee stopt ook de compensatieregeling waarmee de overheid de eigen bijdrage voor ouders vergoedt.

- Tot slot kunnen in het mbo, hbo en wetenschappelijk onderwijs per 15 juni toetsen en praktijkonderwijs weer op de instelling plaatsvinden, als dit online problemen oplevert. Dat onderwijs wordt zo georganiseerd dat studenten niet in de spits hoeven te reizen.

Tot slot wil ik vandaag speciaal iets zeggen tegen de kinderen en jongeren in Nederland. Het coronavirus zet ons land behoorlijk op zijn kop en zeker ook jullie leven. Als je jong bent zijn je vrienden, je sportclub en zelfs school heel belangrijk en als dat zomaar ineens allemaal wegvalt, dan doet dat wat met je. Daar kun je wel eens kwaad of somber van worden en dat is logisch. Toch zien we dat verreweg de meeste kinderen en jongeren in Nederland zich ontzettend goed hebben aangepast en zich ook aan de regels houden. En daarvoor wil ik jullie een groot compliment geven. Want het is echt ook aan jullie te danken dat er minder mensen in het ziekenhuis liggen en dat er langzaam maar zeker weer wat meer kan.

Maar er is nóg iets dat ik tegen jullie wil zeggen. Niemand weet nog precies hoe ons land er na de coronacrisis uit gaat zien. Hoe doe je dat, afstand van elkaar houden en toch met elkaar werken, leren, dansen, sporten en muziek maken. Wij als kabinet vinden het ontzettend belangrijk dat juist jullie daarover mee gaan denken en mee gaan praten, want het gaat tenslotte om jullie toekomst. Jullie ideeën en creativiteit zijn dus heel hard nodig. En daarom daag ik jullie uit: kom maar op met je ideeën, lever kritiek, liefst opbouwend natuurlijk, praat en discussieer erover op school, in je sportclub, in het buurthuis. Natuurlijk moeten we ons allemaal aan de veiligheidsregels houden, maar daarbinnen moeten we met elkaar naar de beste oplossingen zoeken. Tegen ouders, leraren, sportcoaches, jongerenwerkers, maar ook tegen lokale politici zou ik willen zeggen: nodig de kinderen en jongeren hiervoor uit, betrek ze bij de plannen en ga een serieus gesprek aan met de volwassenen van de toekomst. Wij zullen dat ook doen.

Rest mij nog iedereen een mooi Hemelvaartsweekend te wensen. We gunnen u en onszelf mooi weer. Maar tegelijkertijd vragen we iedereen ook met klem te blijven nadenken en de regels te volgen. En daarmee geef ik graag het woord aan Hugo de Jonge, die u op hoofdlijnen mee zal nemen in onze strategie voor de komende tijd.

Spreektekst vice-MP Hugo de Jonge, persconferentie MCCb van 19 mei 2020

Dames en heren,

Abraham Kuyper zei ooit: 'Regeren is iets anders dan administreren.' Dat is niet voor niets een van zijn bekendste citaten, want het klopt natuurlijk als een bus. Een politiek-bestuurlijk besluit nemen is ingewikkelder dan turven en tellen. Tegelijkertijd moeten we, denk ik, ook vaststellen dat kennis, cijfers en een zo scherp mogelijk zicht op de verspreiding van het virus in deze crisis belangrijker is dan ooit.

U weet, maximaal controleren is vanaf het begin de strategie geweest van het kabinet. Om onze ouderen en anderen met een kwetsbare gezondheid te beschermen. En om ervoor te zorgen dat de zorg het aankan. Maximaal controleren vereist zicht én inzicht in de verspreiding van het virus in alle fases en vergt in iedere fase een andere aanpak.

In die eerste uitbraakfase hadden we een intelligente lockdown nodig. Het virus greep in hoog tempo om zich heen en we moesten de verspreiding van het virus onder controle krijgen. En dat is ons gelukt, door te vertrouwen op deskundigen, door de maatregelen die we genomen hebben, maar vooral door ons eigen verstandige en verantwoordelijke gedrag. Dat hebben we met elkaar gedaan.

Nu is het zaak dat we in control blijven, terwijl we in deze overgangsfase de maatregelen versoepelen langs de lijnen van onze routekaart. We werken toe naar een controlefase – naar een nieuw normaal – waarin we met allerlei aanpassingen ons gewone leven zoveel mogelijk kunnen leven. Maar we moeten ons echt realiseren dat het virus niet zomaar weg is. Tot er een vaccin is, zal onder ons zijn en bestaat het gevaar dat het af en toe weer opflakert. Elke versoepeling, elke stap uit de routekaart, maar vooral ons eigen gedrag kan het virus weer doen oplaaien. En als dat gebeurt, moeten we klaar staan om het vuurtje zo snel mogelijk weer uit te trappen.

En daarom is het zo belangrijk dat in juni - ik streef nog steeds naar 1 juni - iedereen met klachten wordt getest. Testen, traceren, isoleren en rapporteren - dat is cruciaal. Het is belangrijk dat de tijd tussen besmetting en het constateren van de besmetting door een test zo kort mogelijk is. Dan zitten we het virus immers zo dicht mogelijk op de hielen. Daarom is nu al de afspraak om niet eerst 24 uur te wachten met klachten, maar je bij

klachten direct te laten testen. Nieuw is vanaf juni dat mensen met klachten zich via een landelijk nummer melden voor een test bij de GGD, dus zonder tussenkomst van een arts.

En hoe gaat dat dan? Als je positief getest bent, word je gebeld door de GGD met het advies thuis in quarantaine te gaan. En je gezin of de mensen met wie je in een huis woont ook. En ook aan de mensen met wie je intensief contact hebt gehad wordt gevraagd zoveel mogelijk thuis te blijven. Iedereen die in het bron- en contact onderzoek van de GGD in beeld komt, krijgt telefonisch en per brief de instructie: blijf thuis, en als je klachten krijgt: laat je testen.

Dat zijn geen vrijblijvende adviezen natuurlijk: door ze op te volgen voorkom je verdere verspreiding van het virus. Daarom doet GGD ook aan actieve nazorg: dat betekent dat ze de mensen die uit het contact-onderzoek naar voren komen, bellen: heb je klachten? Maar ook: dat advies om thuis te blijven, lukt het een beetje?

De GGD'en staan gesteld voor hun taak en zullen straks gesteld staan voor het intensieve testbeleid vanaf juni. Er zal uiteraard – omdat het over een veel grotere schaal gaat dan nu – wat tijd nodig zijn om het goed in te regelen en te zorgen dat alles soepel verloopt.

Met intensief testen krijgen we dus scherper zicht op de verspreiding van het virus. Een ziekenhuisopname vertelt ons iets over een besmetting die zeker 2 weken geleden heeft plaatsgevonden. Testen van iedereen met klachten vertelt ons iets over de besmettingen van ongeveer een week geleden, dat scheelt al enorm natuurlijk. Maar het blijft een achteruitkijkspiegel en je wilt eigenlijk zo goed mogelijk naar voren kijken om nog sneller en gericht te kunnen sturen. Niet alleen reageren, maar ook anticiperen.

Vandaar ook dat beeld van het dashboard, want het is net als in de auto: je wilt weten hoe hard je rijdt, in welke versnelling, of je gas kunt geven of moet remmen, of de motor niet oververhit raakt en wanneer het tijd is om te tanken. En je wilt natuurlijk voorkomen dat het olielampje gaat branden, want dan is het goed mis. Dat wil je allemaal continu goed in beeld hebben om ervoor te zorgen dat je veilig en het liefst op tijd op je bestemming aankomt.

We gaan nu alle informatie die we hebben in een politiek-bestuurlijk dashboard bij elkaar brengen om het zicht op de coronawerkelijkheid te verbeteren. Op dat dashboard zitten meters die we, zoals de kilometerteller in de auto, heel precies af kunnen aflezen: het aantal nieuwe coronapatiënten op de intensive care, het aantal nieuwe ziekenhuisopnames en het aantal positieve testuitslagen. Andere indicatoren hebben meer weg van de tankmeter of

temperatuurmeter, iets minder precies, maar zeker niet minder belangrijk. Dan denk ik aan het totale aantal besmette personen en dat beroemde reproductiegetal - de R0, dat laat zien aan hoeveel mensen elke besmette persoon het virus overdraagt. Tot slot hebben we ook nog een hele batterij controlelampjes, bijvoorbeeld de gegevens die we krijgen van huisartsen, van al die mensen die vrijwillig meedoen met infectieradar.nl, en uit de contactonderzoeken van de GGD. Maar we krijgen ook voortdurend gegevens over de drukte op straat en in het verkeer, over de naleving in de verschillende veiligheidsregio's en informatie uit gedragsonderzoek. Het dashboard laat dus meer zien dan alleen de zorg.

Al die gegevens komen in de mix en we gaan daar steeds in samenhang met alle deskundigen naar kijken om te bepalen of we op de rem moeten trappen en waar precies. Want de ambitie is om straks per veiligheidsregio te kunnen bepalen wat er nodig is. We denken aan vier signaleringsniveaus – van een code groen die betekent 'alles onder controle, geen extra maatregelen nodig' tot een code rood voor 'alle hens aan dek, want de zorg dreigt ernstig overbelast te raken'. Daar tussenin code geel en oranje met de mogelijkheid om lokaal en regionaal heel precies bij te sturen. In het kort is dat het idee dat ik later vandaag in een uitgebreidere brief aan de Kamer zal voorleggen, als input voor het debat van morgen. Werk in uitvoering dus.

Samen met alle versoepelingen per 1 juni zitten we hiermee op de weg vooruit, op weg naar de controlefase waarin we met virus moeten leven, in afwachting van een vaccin. Ik hoop dat zoveel mogelijk mensen in ons land dat ook zo ervaren. Een beetje positiviteit kan geen kwaad. Maar ik hoop ook dat we met elkaar niet uit het oog verliezen dat dit voor veel mensen een ongelooflijk moeilijke tijd is. Met alle onzekerheid van ondernemers over de toekomst van hun bedrijf en van mensen over hun baan. Met al het verdriet om geliefden die aan het virus zijn overleden. En met alle eenzaamheid en onzekerheid in de verpleeghuizen, in de gehandicaptenzorg en onder andere kwetsbare groepen. We hebben de laatste maanden veel hartverwarmende initiatieven en acties gezien om juist hen een hart onder de riem te steken. En nu we weer vooruit kunnen kijken, is het des te belangrijker dat we blijven omzien naar de mensen die het het zwaarst hebben.

Daarom ben ik blij dat we de bezoeksregeling voor de verpleeghuizen en de gehandicaptenzorg verder kunnen versoepelen nu het aantal besmettingen ook daar afvlakt. De beperking van het bezoek was onvermijdelijk, maar ook hartverscheurend. Maar gelukkig komt daar een einde aan, als alles goed gaat. We zijn de versoepeling van de bezoeksregeling als proef gestart in 26 verpleeghuizen verspreid over het land. Vanaf 25 mei

kunnen alle locaties die daar klaar voor zijn bezoek toelaten. Vanaf 15 juni moet bezoek mogelijk zijn in alle instellingen in Nederland waar geen coronabesmetting is.

Ook in de gehandicaptenzorg is een routekaart gemaakt en verruimen instellingen waar dat kan vanaf 25 mei hun bezoekenregeling, in goed overleg met professionals, cliënten en hun naasten. Met als doel dat in alle instellingen uiterlijk 15 juni weer een vorm van bezoek mogelijk is. Voor ouderen die thuis wonen en geen klachten hebben wordt bezoek per 30 mei weer mogelijk en dan kan ook de dagbesteding weer volledig gaan draaien. Een terugkeer naar meer nabijheid dus, in al die situaties in de zorg waar afstand zo ontzettend onnatuurlijk voelde.

We doen dit met elkaar en voor elkaar. En de essentie blijft, dat we ons aan de afspraken blijven houden. Dus denk nou niet: ik ben jong en gezond en als ik het virus oploep, maakt dat niet uit. Het maakt wel degelijk uit. Iedereen kan het virus verspreiden. Maar omgekeerd kan iedereen dus ook meehelpen het virus onder controle te houden. Neem die verantwoordelijkheid, niet alleen voor jezelf maar vooral ook voor elkaar.